

**Ota minut mukaan
Ta mig med**

Koulutuksessa kehitettyjä ja kokeiltuja käytänteitä

**Marika Kouki, Elina Santala, Sonja Sahla, Tiina Suni,
Lena Storbacka-Järvinen, Outi Arvola, Roosa Laaksonen, Mari Sillman**

**Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke**

Johdanto

Opetushallituksen rahoittaman Ota minut mukaan! – varhaiskasvatushenkilöstön täydennyskoulutushankkeen aikana koulutuksesta järjestettiin kaksi eri toteutusta 1.5.2022 – 31.12.2023. Ensimmäinen toteutus järjestettiin syksyn -22 ja kevään -23 aikana hybridikoulutuksena siten, että osallistuja sai valita, osallistuuko hän kontaktiopetusiltapäiviin livenä Turun AMK:n kampuksella vai verkkoyhteyden välityksellä. Toinen toteutus organisoitiin kokonaisuudessaan verkkokoulutuksena työstettäväksi verkkoalustalla itsenäisesti opiskellen kesällä ja syksyllä -23.

Koulutuksen tavoitteena oli vahvistaa varhaiskasvatushenkilöstön tietoja ja taitoja lasten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemisessa, mielenterveyden edistämisessä ja väkivallattoman elämäntavan omaksumisessa. Koulutuksen sisällöt käsittelivät mm. lasten oikeuksia ja osallisuutta, liikkumisen merkitystä, tunnetaitoja, vertaissuhteita, mielen hyvinvointia ja turvallisuutta. Tämän julkaisun lisäksi koulutuksen teoriaosuuksista on koostettu erillinen julkaisu, mihin kannattaa myös tutustua.

Koulutus sai osallistujilta erittäin myönteistä palautetta. Koulutuksen vahvuuksina mainittiin käytännönläheisyys ja konkreettiset menetelmät sovellettavaksi varhaiskasvatuksen arjessa lapsen ja lapsiryhmän kanssa.

Johdanto

Varhaiskasvatushenkilöstölle suunnatussa koulutuksessa osallistujat työstivät koulutusosioihin liittyviä välitehtäviä, ja koulutuksen lopuksi työstettiin laajempi lopputehtävä. Tehtävät oli suunniteltu ”teoriasta käytäntöön” -näkökulmasta ja niiden käytännön toteutus tapahtui työntekijän omassa lapsiryhmässä päiväkodissa tai perhepäivähoidossa.

Koulutusosiot ja niihin liittyvät tehtävät:

1. Koulutukseen orientoituminen - Lapsuusmuistelu -tehtävä
2. Osallisuus ja turvallinen arki - Havainnointiharjoitus lasten osallisuudesta ja liikkumisesta
3. Ryhmä kasvuyhteisönä - Lasten vertaissuhteet omassa lapsiryhmässä
4. Lasten mielenterveys ja hyvinvointi - Lasten mielenterveyden tukeminen: kokeile käytännössä -harjoitus
5. Väkivallaton varhaiskasvatus - Aggressiivisen lapsen ohjaaminen -harjoitus
6. Otan sinut mukaan! Lopputehtävä - Oppimiskooste ja valitusta koulutusosion teemasta uuden toiminnan tai käytänteet juurruttaminen omaan lapsiryhmään > ”osallisuuden toimintamalli”

Johdanto

Esitykseen on koostettu jokaisesta koulutusosiosista ja siihen liittyvästä välitehtävästä osallistujien oivalluksia, ideoita, suunnitelmia ja käytännön kokeiluja.

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

KOULUTUSOSIO 1: Osallisuus ja turvallinen arki

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus varhaiskasvatuksessa -hanke

Osallisuus ja turvallinen arki

Osallisuuden oivallukset / Havainnointitehtävä

HAVAINNOINTITEHTÄVÄSSÄ OPISKELIJAT HAVAINNOIVAT METSÄLEIKKITILANNETTA
Lapset innostuvat ja iloitsevat, kun aikuinen lähtee mukaan heidän juttuihinsa. Siitä kehkeytyy osallisuus!

Aikuinen osallisuuden mahdollistajana:

- on lasten tasolla ja läsnä
 - heittäytyy leikkiin
 - tarttuu lasten ideoihin
 - innostaa ja kannustaa
 - luo yhteishenkeä
 - on vuorovaikutuksessaan leikillinen
 - hyödyntää huumoria
 - käyttää kehollisia viestejä
 - on myönteinen, hymyilee
- Aikuinen

Osallisuus

Aikuisen roolilla on iso merkitys lapsen osallisuuden toteutumiseen leikissä

Aikuinen voisi vahvistaa osallisuutta antamalla lapsille tilaa kertomiseen ja ohjautumalla mukaan leikkiin.

- Osallisuus arkitilanteissa, esim. aikuinen voi tehdä pukemisesta houkuttelevaa herättämällä lasten mielikuvitusta: ”tylsästä” heijastinliivistä voi saada vaikka juhla-asun.

- Pienillä asioilla on iso merkitys: lapsia kuullaan, heittäytyään kesken pukemisen prinsessaksi, heilautetaan kättä kuin taikasauvaa ja osallistutaan leikkiin.
- Hyvä herätellä roolileikkien merkitystä ja niiden tuomia mahdollisuuksia arkitoimintojen ohessa.
- Kaiken tarvitse mennä niin tiukasti tietyn kaavan mukaan

jatkuu

- Osallistuva, lasten leikkiin heittäytyvä aikuinen vetää magneetin lailla lapsia puoleensa ja tukee lasten osallisuutta.
- Lapset tekevät leikkialoitteita aikuiselle, jonka tietävät lähtevän leikkiin mukaan.
- Liikkuminen sisällä ja ulkona lisää osallisuutta, kun aikuinen on mukana.

- Lapsia kuunnellaan ja heidän kanssaan keskustellaan
- Jokainen saa äänensä ja mielipiteensä kuuluviin
- Kaikkien lasten kiinnostuksen kohteita käytetään toiminnan suunnittelussa hyväksi

- Sosiaalisuuden ydin on siellä missä aktiivinen aikuinen, on laskeutunut lapsen tasolle ja on vuorovaikutuksessa moneen suuntaan; vastaa, huomioi, osallistuu ja rikastaa.
- Aikuisen tuki rohkaista ja haastaa lapsi tutkimaan, kokeilemaan ja oppimaan.

Lisää sykettä nostavaa liikettä ja leikkiä

- Työyhteisössä kartoitettiin, mitkä asiat jo toimivat ja mitkä vaativat kehittämistä. Esille nousivat lasten osallisuuden lisääminen ja korkeasykkeisen liikunnan mahdollistaminen kaikille lapsille.
- Suunnittelun pohjana oli Espoossa käytössä oleva Pienet askeleet -lomake.
- Ulkoilussa aikuisella on mukanaan leikkivalintakortit, joista lapset voivat toivoa liikunnallisia leikkejä ja aikuiset ovat sitoutuneet niitä toteuttamaan.
- Havaittiin, että aikuisten ohjaamien korkeasykkeisten leikkien määrää ulkoiluissa lisääntyi. Valintakortit takasivat, että nekin lapset, joiden on vaikeaa esittää toiveitaan, pystyivät sen tekemään. Lapset leikkivät samoja leikkejä myös ilman aikuista ne opittuaan. Vaihtelemme ja lisäämme leikkejä lapsilta tulleiden ideoiden mukaan.
- Jokainen aamupiirin alkaa aamujumpalla vauhdikkaan musiikin mukaan. Se on edistänyt ryhmän yhteisöllisyyttä ja parantanut lasten keskittymiskykyä aamupiirin aikana.

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

jatkuu

- Kuvaamme videoita ulkoilusta ja retkistä, joita hyödynnämme oman työn kehittämisessä ja havainnoinnissa.
- Katsomme videoita lasten kanssa (taustaksi musiikki niin yksittäiset puheet ei kuulu). Lapset ovat nauttineet näistä hetkistä, ja olemme samalla kerranneet, mitä teimme ja missä olimme. Kuvaushetkiä on toteutettu eri retkillä yhteensä kolme kappaletta syksyn aikana. Lisäresurssi ryhmässä auttanut vapaat kädet kuvaamiselle.
- Pienryhmissä on ollut erilaisia ulkotehtäviä, joissa yhdessä keräämme esim. askarteluun luonnon materiaaleja, aikuinen tukee ja kannustaa ja rohkaisee vetäytyvää lasta osallistumaan.
- Vetäytyvä lapsi ei ensin innostunut lehtien keräämisestä, mutta oli innokas ämpärin kantaja, mihin toiset toivat löytöjään. Lopulta innostui itsekin lehtien keräämisestä, niin että ämpäri sai jäädä maahan kun lapsi lähti toisten kanssa etsimään punaisia lehtiä.

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

Hupsis-hippa

- Hipassa ”Hupsis” ottaa juosten kiinni muita, koskettaa heitä ja huutaa Hupsis kiinnijäämisen merkiksi
- Kiinnijääneet esittävät surullista
- Muut voivat pelastaa surulliset leikkijät halaamalla tai silittämällä

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

KOULUTUSOSIO 2: Ryhmä kasvuyhteisönä

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus varhaiskasvatuksessa -hanke

Ryhmä kasvuyhteisönä

Hyödynnetään välillä "kaveriarpajaisia", joiden avulla lapset tutustuvat toisiinsa ja erilaisen sosiaalisen roolin omaavat lapset pääsevät leikkimään keskenään.

Näistä on syntynyt monta mahtavaa leikkiä, kun on sattunut pariksi osallistuva lapsi ja hiukan arempi lapsi. He ovat tasapainottaneet toisiansa ja leikki on sujunut hienosti.

Vertaissuhteiden vahvistaminen

Ota minut mukaan!

Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

Jos ryhmässä on useita vetytyviä lapsia, aikuinen on aina mukana kaikissa tilanteissa. Lapset saavat olla rinnakkain leikissä ja puuhaila omia juttujaan. Minimoidaan ulkopuoliset ärsykkeet, jotta leikki ja vertaisvuorovaikutus mahdollistuvat.

Merkityksellisyyttä pienistä asioista

- Lasten leikki- ja toimintatoiveita on kerätty toivepuuhun ja niitä toteutetaan säännöllisesti arjen toiminnoissa.
- Positiivinen palaute ja kannustava vuorovaikutus.
- Kotiin lähetetään kehu-postia lapsesta, jotta vanhemmatkin pääsevät iloitsemaan lapsen oppimisesta lapsensa kanssa.
- Lapsille luodaan mahdollisuuksia onnistua omien taitojensa mukaan, joka huomioidaan toiminnassa.

Ota minut mukaan!

Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

Ryhmäytymisharjoitus

1. Lankakerän lapselle. Hänestä kerrotaan kiva asia.
2. Lankakerä jatkaa matkaa käyden jokaisella lapsella, ja jokaisesta kerrotaan myönteinen asia.
3. Otetaan kuva muodostuneesta kaveriverkosta.
4. Jaetaan, miltä tuntui, kun itsestä kerrottiin myönteisiä asioita.

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

Ryhmäytyminen

- Aloimme kehittämään pienryhmätoimintaa, jotta lapset tutustuvat ensin pienessä ja turvallisessa porukassa. Arat ja hiljaiset lapset uskaltavat paremmin tuomaan omia ajatuksia, ja se rohkaisee ilmaisemaan itseään myös koko ryhmän läsnä ollessa.
- Havainnoimme havainnointimatriisia hyödyntäen tietyissä tilanteissa. Kuvassimme yhden pukeutumistilanteen ulos lähtiessä, ja analysoimme yhdessä, mitä tilanteessa näkee eri lailla kuin silloin kun ohjaa lapsia pukeutumaan.
- Kielen tukena käytimme kuvia ja aiheet olivat enemmän arkisiin asioihin kuin säähän ja viikonpäivänä liittyviä.
- Tiimissä oli intoa lähteä toteuttamaan sosiogrammia lasten kuvia apuna käyttäen. Hyödynnämme sosiogrammin ”tuloksia” ryhmiä ja toimintaa suunnitellessa.
- Tavoitteena on tukea vertaissuhteita ja kaverisuhteita sekä varmistaa sopiva ryhmä niin että kaikki lapset pääsee osallisiksi toimintaan ja kavereiden leikkeihin.
- Päivän aikana myös ns.vapaata leikkiä iltapäivästä, jossa on hyvä jatkaa havainnointia. Lapset saavat leikkitaulusta itse valita leikin ja voivat vaikuttaa mihin leikkiin ja kenen kanssa menee.

KOULUTUSOSIO 3: Lasten mielenterveys ja hyvinvointi

Ota minut mukaan!

Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus varhaiskasvatuksessa -hanke

Lasten mielenterveys ja hyvinvointi

Tietoisuus ja rentoutumisharjoituksessa
HYÖDYNNETÄÄN LUONNONRAUHAA

Metsärentoutus:

- Metsäretken aikana jakaudutaan pienempiin ryhmiin.
- Jokainen ryhmä ottaa metsästä oman alueen ja etsii mukavan paikan missä pystyy makaamaan viiden minuutin ajan
- Tämän viiden minuutin ajan kuunnellaan metsän ääniä.
- Kuuntelun jälkeen käydään pienryhmissä läpi mitä ääniä jokainen kuuli. Kysytään lapsilta mitä tykkäsivät tällaisesta tehtävästä.

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

Mielikuvitusmetsäkävely

- Pyydä lapsia menemään selälleen patjalle ja laittamaan käden vatsan päälle
- Pyydä lapsia hetki seuraamaan omaa hengitystä. Esimerkiksi miten kädet kohoavat ja laskevat vatsan päällä.
- Pyydä lapsia sulkemaan silmänsä.
- Soita Youtubesta Mieli ry:n virtuaalinen metsäkävely. Kävely voi olla kyseiseen vuodenaikaan sopiva.
- Kerro, että nyt lähdetään metsään kävelylle.
- Pyydä lapsia miettimään mitä he näkevät metsässä. Voit pyytää myös kuvittelemaan mitä metsässä kuuluu ja miltä siellä voisi tuoksua.
- Kun metsäkävely loppuu kysele mitä kukin lapsi on nähnyt, kuullut tai haistanut.
- Voitte lopuksi vielä katsoa virtuaalisen metsäkävelyn kuvina.

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

Metsän väriloisto

- Lapset valitsevat 3-5 väriliuskaa ja lähtevät tämän jälkeen etsimään kyseisiä värejä ympäristöstä laittaen liuskansa löytämänsä saman sävyisen lehden tms. viereen.
- Kiertäkää lopuksi lasten kanssa katsomassa miten hyvin väriliuskat löysivät luonnosta saman värin.

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

Silitetään siveltimillä

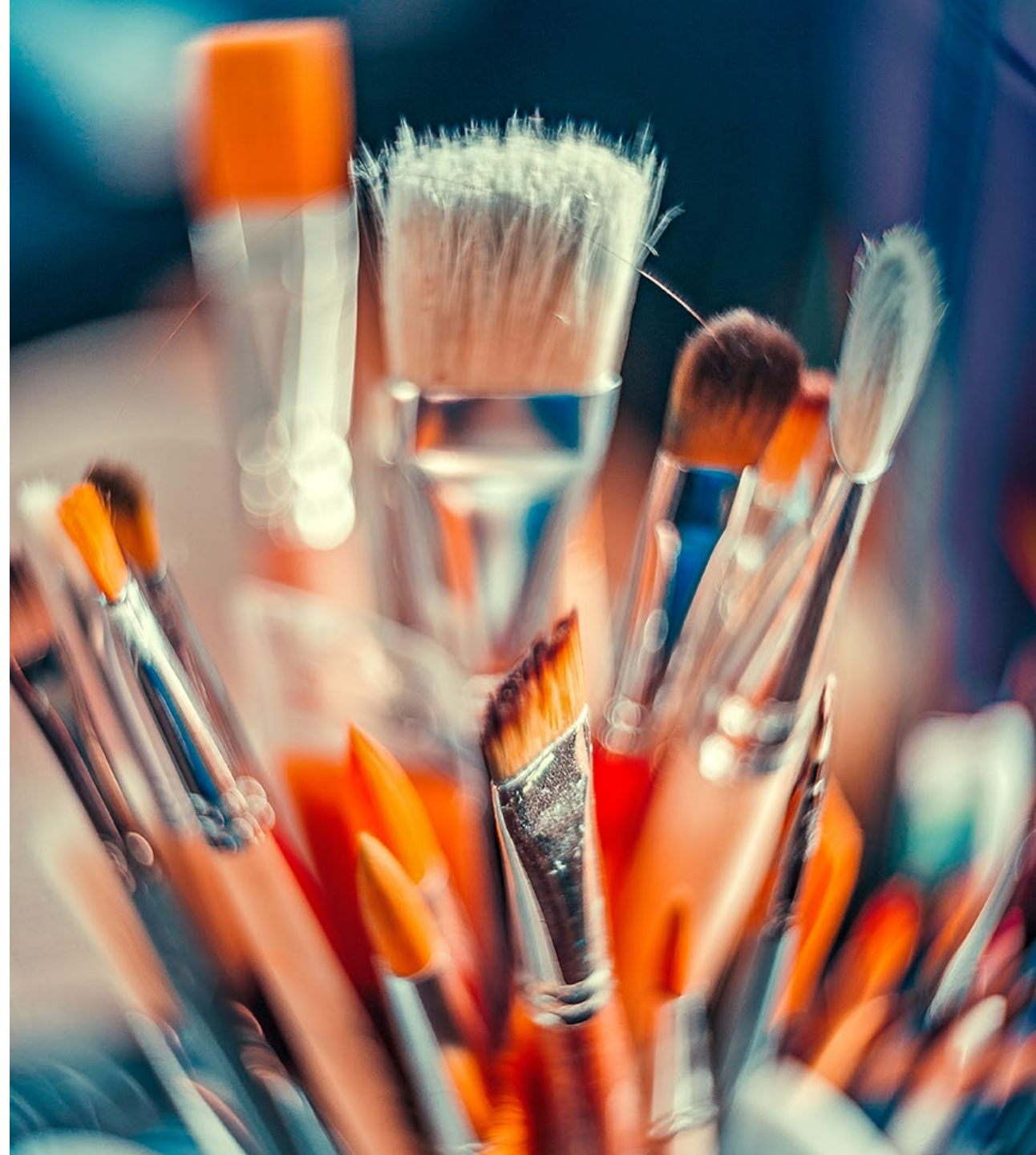
- Lapset jaetaan pareihin ja kukin pari saa käyttöönsä siveltimen, joka on riittävän leveä.
- Aikuisen ohjeen mukaan toinen lapsista asettuu makaamaan patjalle mieluisaan makuuasentoon ja toinen alkaa hiljaa sivellä makaavaa lasta siveltimellä.
- Taustalla soi rauhallinen musiikki
- Aikuinen voi sanoittaa lapselle tekemistä, esimerkiksi pyytää lasta aloittamaan pääläeltä ja miten silityksessä edetään.
- Kun toisen silitys on saatu valmiiksi vaihdetaan rooleja.

Rauhallinen musiikki ja tunnelma pyritään säilyttämään koko harjoituksen ajan, vaikka paikkoja vaihdetaan.

Tehtävän tarkoituksena rentoutumisen lisäksi on saattaa lasten tietoisuuteen toisen henkilön rajojen kunnioituksesta.

Ota minut mukaan!

Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

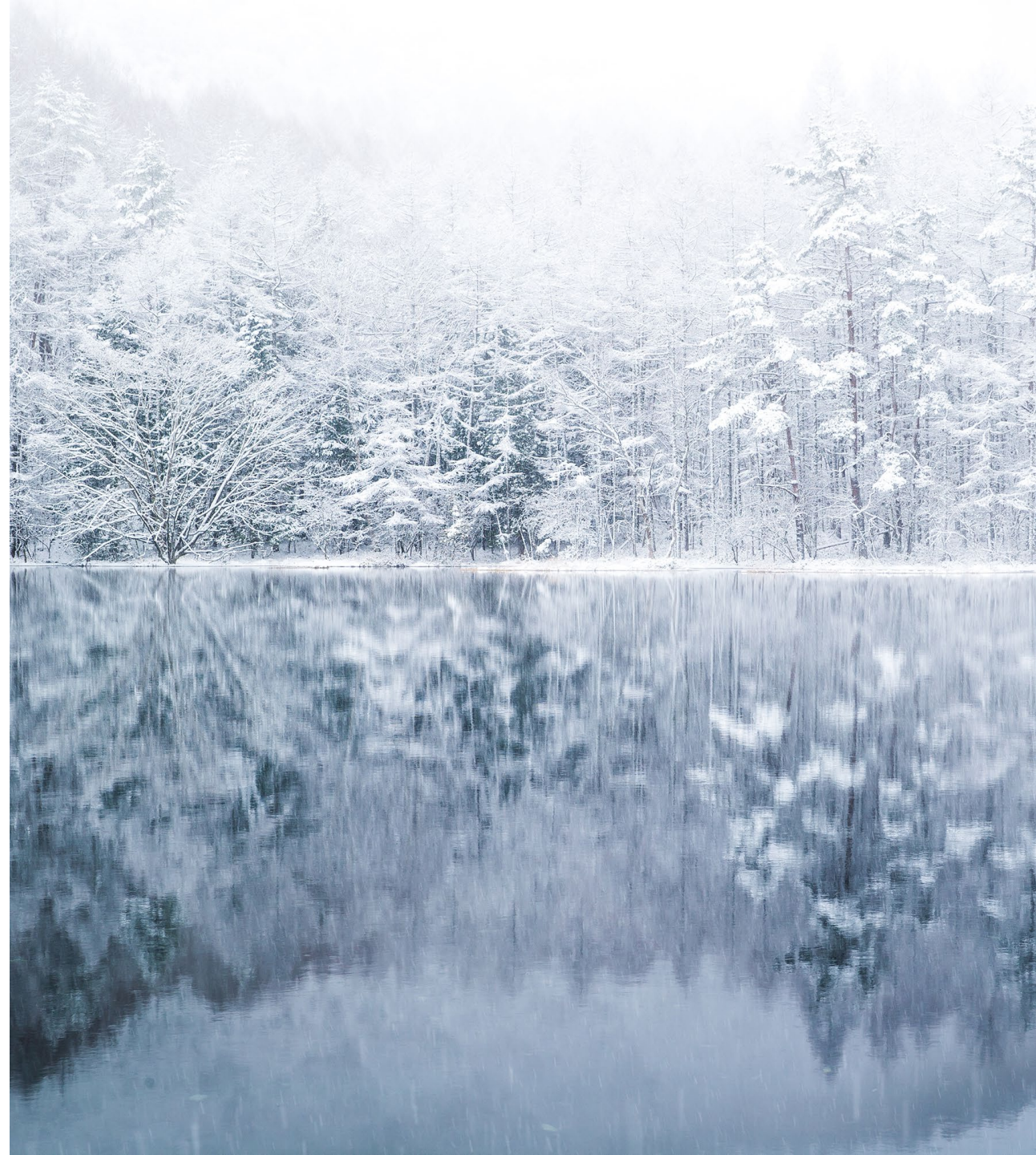

Matka taikametsään

- Laita rauhallista musiikkia soimaan. Lue lapsille lyhyt tarina taikametsästä. Lopussa kehoita lapsia sulkemaan silmänsä ja katselemaan ympärilleen taikametsässä.
- Käy kysymässä lapsilta mitä he näkevät ja miltä taikametsässä tuntuu.

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

PYSÄHTYMISET ARJESSA TOIMIVAT RAUHOITTUMISEN KEINOINA!

- Rakenna lasten kanssa yhdessä omalle mielikuvitus eläimelle tai pehmoeläimelle rauhoittumispaikka.
- Sinne voi vetäytyä tarpeen tullen itseksensä rauhoittumaan.
- Laittaka rauhoittumispaikkaan lasten toiveiden mukaan esimerkiksi aistipulloja, rauhoittumishattu, ryhmän maskotti pehmolelu, puristeltavia palloja, painokäärme, valokuutio, peitto tai kuulosuojaimet.

Ota minut mukaan!

Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

Rauhaa siirtymätilanteisiin

- Patja lattialle ja kaksi eri rentoutumiseen ja sivelyyn soveltuvaa välinettä, joista lapset voivat valita mieleisen
- Rentouttavaa musiikkia taustaksi,
- Hellä kosketus ja rauhoittava musiikki rentoutti niin itseä kuin lapsia.

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

Peukkuhali -harjoitus

1. Laita kätesi selän taakse ja pyydä lapsia tekemään samoin, kysy lapsilta mitä he arvelevat selän takana olevan, meillä on useampi laulu/leikki/harjoitus, jotka alkavat tästä ja lasten kiinnostuksen/tarkkaavaisuuden saa hyvin herätettyä näin.
2. Ota kätesi näkyville ja kerro, että tällä kertaa leikimme peukkuhalia. Muistuta, että tarkoitus on miettiä asioita ihan hiljaa mielessä, ei kertoa niitä toisille.
3. Pyydä lapsia ottamaan kiinni pikkurillistä ja ajattelemaan samalla jotain leikkiä, josta he pitävät erityisen paljon.
4. Seuraavaksi pyydä lapsia tarttumaan nimettömästä ja ajattelemaan jotain paikkaa, jossa on ihana olla.
5. Seuraavaksi on vuorossa keskisormi ja jokin tarina jota on mukava kuunnella.
6. Seuraavaksi taas etusormi ja kaverit, joiden kanssa on mukavaa leikkiä.
7. Ja viimeisenä tartutaan peukaloon ja ajatellaan vanhempia, sisaruksia omaa perhettä. Puristetaan peukkua vielä varovasti ja annetaan sille pieni suukko.
8. Lopuksi vielä muistutetaan lapsia siitä, että he kysyvät vanhemmilta iltapäivällä tuliko hali perille päivän aikana.

KOULUTUSOSIO 4: Väkivallaton varhaiskasvatus

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus varhaiskasvatuksessa -hanke

Väkivallaton varhaiskasvatus – miten ennaltaehkäistä

- Ennakointi, syli ja lapsen rauhoittaminen! Turvallisen ilmapiirin luominen
- Väestöliiton Pisarapuuttumisen malli alle 3-vuotiaiden lasten ohjaamisessa
<https://www.youtube.com/watch?v=rTYgfyu-b4w>
- Mitä enemmän harjoitteleme lasten kanssa tunnetaitoja ja tutustumme tunteisiin, sitä vähemmän ryhmässä ilmenee väkivaltaisuutta.
- Pikkulin tunnetaitotuokiot käytössä. Materiaalissa on kivoja tunnekortteja ja liikennevalot.
- Ympyriäiset – materiaali
- Tunnerobotti
- Timetimer, kuvat, kehu ja kannustus, päiväjärjestys
- Pienryhmätoiminta ja yhteistyö vanhempien kanssa
- Tunteiden visualisointi piirtämällä, jalkapohjien painelu, käveleminen, hengitysharjoitukset

Lapsen ohjaaminen aggression tunteessa

- Esimerkki huoli-tyynyn tuomasta avusta
- Lapsen aggression tunne nousee nopeasti ja näyttäytyy ajoittain aggressiiviisena käytöksenä muita lapsia kohtaan.
- Nyt tilanteet ovat jo tunnistettavissa milloin aggressio saattaa nousta esille.
- Vanhempien kanssa on pohdittu tapoja toimia ja ohjata lasta kyseisissä tilanteissa, niin kotona kuin hoidossa.
- Lapselle tuotiin kotoa sydäntyyny, jota lapsi itse nimittää huoli-tyynyksi.
- Tarkoituksena on, että aggression tunteen tullessa, lapsi voi purkaa tunnettaan tyynyinsä, eikä toisiin lapsiin.
- Sen jälkeen kun tyyny on tuotu, ei tilanteita ole tullut, missä sitä voisi käyttää. Tyynystä ja sen käytöstä on kuitenkin lapsen kanssa keskusteltu useaan kertaan.
- Olemme myös lukeneet tunnetaitoihin liittyviä kirjoja ja käynyt keskusteluja siirtäen kirjan asioita meidän arkeen.

Ajatuksia ja ideoita aggressiivisuuden kanavointiin

Tunteet ovat sallittuja,
mutta kaikki teot eivät!

Lapsen arvostava
kohtaaminen silloinkin, kun
hän on rikkonut kaikki rajat,
kantaa hedelmää pidemmän
päälle

Saa juosta
käytävällä/ulkona hetken
tai piirtää. Käsihengitys,
kymmenen rauhallista,
syvää hengitystä. Keinoja
on yhtä paljon kuin
lapsiakin.

Aggressioita puretaan
tunnekasvatuksella ja
ohjaamalla toimintaa kohti
hyväksyttyä tapaa esimerkiksi
heitellään palloa/lankakerää,
hypitään tai punnerretaan

KOULUTUSOSIO 5: Esimerkkejä koulutuksen lopputehtävistä

Ota minut mukaan!

Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus varhaiskasvatuksessa -hanke

Uudet käytänteet ja niiden vakiinnuttaminen

- Havainnointimatriisi arjen työkaluksi
- Sosiogrammi lasten vertaissuhteiden selvittämiseksi ja laajentamiseksi
- Lasten liikkumisen lisääminen – esim. eteisessä penkki, minkä päältä mennään vessaan, seinään kädenkuvat, mihin hypätään, peuhaamisleikkien salliminen ja ohjaaminen
- Aikuisen läsnäolo ja mukana leikkiminen
- Rentoutuminen – hengitys- ja tietoisuusharjoitus, monessa päivän eri tilanteessa
- Lapsihieronta jokaviikkoiseksi toiminnaksi
- Huumorin hyödyntäminen ohjauksessa; esim. ”pissakakka” –huumori saa kukoistaa!

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

Osallisuuden ”toimintamalli”

Koulutuksen tavoitteena oli kehittää osallisuuden ”toimintamalli” osaksi lasten varhaiskasvatuksen arkea. Kurssin suorittaneet ovat kehittäneet ja tulevat vakiinnuttamaan omilla lapsiryhmissä ja varhaiskasvatustiimeissään seuraavanlaisia toimintamalleja:

- Varhaiskasvattajan säännöllinen lasten osallisuuden havainnointi ja tukeminen leikeissä. Se toteutuu lasten vertaissuhteita vahvistamalla ja huolehtimalla, että jokainen lapsi pääsee mukaan leikkiin.
- Osallisuutta voidaan tukea myös kuvittamalla leikkihuonetta ja sanoittamalla lapsen puhetta toiselle lapselle, jos lapsi ei kykene vielä ilmaisemaan leikkialoitteitaan.
- Kasvattajan oma eläytyvä leikin ohjaaminen sekä eleiden ja ilmeiden käyttäminen tukee lapsen osallisuutta leikissä.

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

Osallisuuden ”toimintamalli”

- Osallisuus edellyttää lapsituntemusta
- Tuetaan ja autetaan leikeistä ulkopuolelle jääviä
- Aremmalle paras tuki voi olla se, että aikuinen on sensitiivisesti läsnä ja katselee lapsen leikkiä, eikä lähde toteuttamaan omia tavoitteitaan lapsen kustannuksella
- Osallisuuden tulee olla lapselle vapaaehtoista ja toteutua lapsen ehdoilla, ei pakottamalla.

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

Osallisuuden ”toimintamalli”

- Lasten osallisuus lisääntyy fyysisen aktiivisuuden toiminnoissa
- Turhat rajoitukset pois
- Siirtymiin toiminnallisuutta
- Käytävät valjastetaan lasten toimintaan (esim. hyppely- ja temppuradat, vatsalaudat, mopot, sähly, twister)
- Liikuntavälineet lasten käyttöön, leikkeihin mukaan
- Istumisen, odottelun/ jonottamisen vähentäminen, ja liikkumisen lisääminen eri tilanteisiin

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

”

“Haluan kannustaa ja innostaa lapsia liikunnalliseen elämäntapaan”

“Meidän aikuisten tulee “kestää” lasten luontainen liikkuminen ja onnistumisista syntyvät ilon kiljahdukset”

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

”

”Aion harjoitella lasten kanssa erilaisia rauhoittumisen menetelmiä systemaattisemmin, jotta lapsilla olisi enemmän keinoja tilanteissa, joissa väkivaltaiselle käytökselle on suurempi riski”

”Omien tunteiden ja kehon hallitseminen lisää myös lapselle turvallisuuden tunnetta tilanteessa, jossa voi tuntea samalla pelkoa tai hämmennystä kehon reaktiosta tai tunteesta itsestään”

Ota minut mukaan!
Lasten osallisuus, hyvinvointi ja turvallisuus
varhaiskasvatuksessa -hanke

Osallistujien palautetta

- Kiitos, hienosti rakennettu kokonaisuus! Helppoa siirtyä osiosta toiseen, selkeä visuaalisesti! Hyvät sisällöt ja videomateriaalit. Selkeää, työhöni liittyvää tietoa! Sopiva määrä teoriaa ja tehtäviä.
- Tällainen koulutus pitäisi jokaisen varhaiskasvatuksen työntekijän käydä, joka on valmistunut useampia vuosia sitten. Omassa koulutuksessani ei olla puhuttu mistään näistä aiheista, joita tässä koulutuksessa käytiin.
- Hyvä kokonaispaketti. Koulutukset vähintäänkin muistuttavat miksi, miten ja keitä varten tätä työtä tekee. Aina oppii jotakin uutta.
- Skönt att kunna gå delarna då det passar en själv. Bra material och idéer som man kan använda i vardagen.
- Vaikka osallistuin yksin ja kyse oli kokonaan verkossa tehtävästä koulutuksesta, sain reflektoitua omaa työtapaani ja ajatteluani tehtävien kautta mielestäni todella hyvin.
- Yllättävän hyvä kokonaisuus ja toimiva alusta. Laadukas verkkokoulutus, jonka kaikkien lasten kanssa työskentelevien tulisi käydä.

Pidin koulutuksesta ja siitä, että konkreettisia esimerkkejä oli paljon, jotka on helppo napata osaksi omaa arkea. Oli erittäin asiallinen ja ajankohtainen ja juuri vaka henkilöstölle suunnattu.

jatkuu

- Koulutuksessa pidin eniten sen monipuolisuudesta, tärkeistä aiheista ja etenkin käytännön vinkeistä.
- Erittäin laadukkaaksi rakennettu koulutuskokonaisuus. Tehtävät olivat hyvin, jopa ovelasti koostettu, että oman kokemuksen pohtiminen lisäsin ymmärrystä niin omaa työtä kuin lapsia kohtaan. Mahtavaa! Hyvää oli myös se, että koulutus ei ollut läpihuutojuttu, sopivassa määrin joutui töihin ja työstämään käytännön kautta tehtäviä, jolloin vaikuttavuus kasvaa.
- Mielestäni kattava kokonaisuus, mielenkiintoiset luennot ja videot sekä teoriaosuudet. Paljon oli jo itselle tuttua asiaa, kun on kolme varhaiskasvatuksen tutkintoa suoritettuna, mutta myös uutta ja tuoretta tutkimustietoa. Aiemmin opittujen teorioiden kertaaminen oli myös paikallaan.
- Verkkototeutus mahdollisti kurssin suorittamisen omassa tahdissa.
- Kiitos laajasta materiaalista, joka oli koottu selkeästi

Pidin siitä, että koulutusta sai tehtyä aina silloin kuin itselle sopi parhaiten. Verkkokoulutuksia tarvittaisi enemmän. Videoiden vaihtoehtoinen tarkastelu jälkepäin pelkistä dioista oli mahtava juttu!